

Galanni Rabbiif haa ga'u uumaafii jiraachisaa addunyaa hundaa. Nagayaafii Rahmanni Rabbii Rasuular-ratti haa jiraatu.

Hajjiin Arkaana (utubaa) Islaamaa shanan keessaa sadarkaa ulfaataa kan qabu yoo ta'u, karaa ergamaan Muhammad (S.A.W) kaayaniin waqtii fi iddoo tokkotti gaggeeffama sirna amantii Islaamaa waggaan gaggeeffamu dha.

Rabbiin Qur'aana keessatti akkana jedha :

قال الله تعالى: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا﴾ سورة آل عمران، آية ٩٧

Hiikkan isaa :

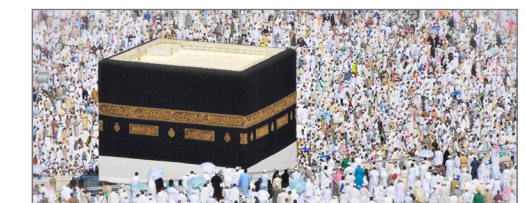
(Rabbiif jecha Hajjii gochuun, nama dandayu hundarratti jira) jechuu dha.

Rasuulli keenyas (Sallallaahu Aleeyhi wasallam) waayee sadarkaa Hajjii fi Umraa ilaalchisuunis akkana

jedhaniiru:

روى البخاري ومسلم عن أبي هريرة ؓ، قال: قال رسول الله ﷺ: "العمرة إلى العمرة كفارة ما بينهما، والحج المبرور ليس له جزاء إلا الجنة"

Hiikkan isaa : Hadiisa Bukhari fi Muslim keessatti Abu hureeyran (Rabbi irraa haa jaalatu) akkana jedheera: Ergamaan Nagayaa fi Rahman-ni Rabbii irra haa jiraatu akkana jedhan: (Umraa takka irraa hanga Umraa itti aantuu 'kaffaaraa' ykn dilii haquu namaa taya, Hajjiin Qulqulluun ammo mindaan isaa Jannatuma).

Haa tayuu hajjii fi umraa jiruu namaa keessatti yeroma takka gaggeessutu dirqama. Maarree namni

hajjii raawwatu yaada (niyyaa) isaa Rabbii (Subhaanahu Wata'aalaa) qo-faaf dalagaa isaa qulqulleessun irraa eegama. Akkasumas karaa nabiiyichi Sallallaahu aleeyhi wasallam ittin gaggeessan beekanii hordofuun dirqama. Namni hajji godhuu barbaade sirna isaa sirritti baree hubachuun irra jira.

Dirqamummaan Hajjiitis ulaagaaleen asiin gadii yoo guutaman qofa.

ULAAGAALEE HAJJII FI UMRAA (شروط الحج والعمرة)

1. Muslima tayuu .
2. Baaliga nama umriin waggaa 15 ol tayuu .
3. Nama aqlii yookin sammuun fayyaa qabu tayuu .
4. Nama walaba yookin bilisummaa qabu tayuu .
5. Nama dandeyyii qabu tayuu . kana jechuunis, sinqii fi tajaajila gee-

jjibaa dhaqaa deebi',ii geessuuf qabaachuu qaba, akkasumatti imeltuuf karaan nagaya ta'uu qaba.

(6):Dubartiin ulaagaa armaan olitti tuqame fii, nama aanaa ta'uuf qabaachuu qaban.

Haatayuu namni dandeytii hin qabne yoo hajjii godhe, hajjiin isaa fayyaa taati. Ijoollen ofin barin kophaa isi'ii hajjii godhuun hin gayu, joollen if barte, namni dubbiin harka jirtuun hajjii hidhatte ni gaya,(garuu hajjiin dirqamummaa irraa hin buutu waan hin ballaginiif) akkasuma yoo abbaan yookaa namni dubbiin harka jirtuu maraatarraa, joollee ifin barin-irraa, hajjii hidhate, ni gaya. Hiyyeessi

dandeettii hin qabne liqeeffatanii yoo hajji godhan rakkoo hin qabu.

IHRAAMA (AKKAATAA HAJJII FI UMRAA HIDHATAN) (الإحرام)

Hajjiin waytii keessa hidhan qabdi ammallee bakka irraa hidhatan qabdi .

Waytiin hajjii keessa hidhan jalqaba baatii, soomana boodaa, shawwaal irraa qabdee, hanga kurneysaa baatii arafa`aati(hajjiiti).

Ammo bakkeen hajjii irraa hidhatan biyya biyyaan wal dhabdi. Kanaafuu, namni Makka keessa jiru,warra Makkaa tayuu, keessummaa tayuu ,Makkarraa hidhata. warri biyya alaatii hajjii dhufu,bakka hajjii irraa hidhatan , tan adda addaa, tan biyya adda

addaatii godhamte qaban . bakkeen sun shani :

1. 'Zulhulayfaa':amma aabaar alii jedhamti, warra madiinatiifii, warra biyya biraa , kan karaa san dhufuuf achirraa hajjii hidhatuun dirqama.
2. 'Juhfaa' amma {raabi'ah } jedhaniin warra shaamifii, misraafii,warra maghribii, ammallee warra biyya biraa kan karaa san dhufu.
3. 'Qarnilmanaazil' warra baddaa yamanirraa dhufuufii , warra baddaa hijaaazii, dhufu akkasuma warra biyya biraa, kan karaa san dhufu hunda .
4. 'Yalamlam' warra gammoojjii yamanirraa dhufuufii, warra baya Afrikarraa dhufu ,kan akka lthyoophiyaa, soomalee, jibuutii, keeniyaa, fa`arraa dhufu ,
5. 'Zaatuirqi' warra bayarraa dhufuufii, warra{ iraaqi } ammallee warra biyya biraa kan karaa san dhufu.

Namni hajjii godhu sirnoota hajji sadiin hajjii ittiin gaggeessan keessaa tokko filachuu ni danda'a. Isaanis:

1. Ifraada (kopxeessu) (الإفراد) kophaa godhee hidhatuu; hajjii qofa yookaa umraa qofa hidhatuu

2. Qiraana (qindeessuu) (القران) (waa lama walitti qindeessee; hidhatuu hajji`iifii umraa walitti qabee hidhatu
3. Tamattu'a (qanani'uu) (التمتع) karaa itti qanani`uutin hidhatuu; sun jji'oota hajjii keessa umraa hidhatee dalagee irraa rawwatee, eegasii hajjii hidhatuu. Garuu sadeen keessaa kan filatamu tamattu'aan hajjii gaggeessu dha.

Ergasii qaama ufii dhiqachuun, uffata hodhaman baafachuu, Marxoo yookin uffata adii hodhaa hin qabne uffachuun sunnaa dha.

San booda (labbeeykallaahumma Umraan, yookin Labbeeykallaahumma Hajjan, yookin Labbeeykallaahumma Hajjan Wa Umraan) haa jedhu.

Ergasii waan yaabaaturra ta'ee akkana haa jedhu.

" لبيك اللهم لبيك، لبيك لا شريك لك لبيك إن الحمد والنعمة لك والملك لا شريك لك "

{Labbeykallaahumma, labbeyka, labeyka laa shariika laka labbeyka. innal hamda wanni'mata laka wal mulku laa shariika laka }

Erga sirna hajji keessa seenee booda rakkoo adda addaatin sodaan ihraama kiyya hiikuu hin ooluu yoo galeef, Iddoo itti na dhoorgitetti jechuun sharxii kaayachuu ni danda'a.

Zikrii Kanas baay'isuun dhiiraf safaalee ol fuudhee jechuun jaalatamaa dha.

WAAN NAMA HAJJII FI UMRAA HIDHATERRATTI DHOOWWAMU: (محظورات الإحرام)

- 1- Saal-qunnamtii warra ofii wajjiin godhuu; kunis hiikkannoo duraa yoo ta'e hajjiin guutumatti ni baddi, yoo hiikkannoo boodaa irratti taye ammo seerri isaa:
- 2- Abbaan warraatiifii warri isaa wal tataphachiisu kan akka wal dhun-gachuu, wal hooyisuu fii kkf
- 3-Qeensa murachuu (kutuu)
- 4-Waan urgaa',aa(shitoo)dibachuu
- 5- Rifeensa haaduu yokaan gabaabsuu
- 6-Mataa of hagooguu, kuniis dhira qofaafi kan dhoorgamu.
- 7-Uffata ihraamaa malee,hidhachuu kan akka marxoo,surree(kofoo) fii kkf.
- 8-Dubartiin shurraaba harkaa kaayachuu, dubartiin (dhalaan)waan qaama isii (ishee)dhoksa hunda hidhachuu

B -Qaluu baannaan,waggaa dhu-fu deebi'ee (deebitee) hajjii godhuu qaba(qabdi). Kanaafuu hanga hajjiin dhuntuu warra ofii wajjiin saal-qunnamtii godhuu irraa of eeguun dirqama.

dandeesi.

9- Dubartiin fuula of cufuu (hago-oguu) hin qabdu

10-Dhiirti kophee koomee cuftu akkasumatti shuraaba miilaa kaayachuu hin qabdu

10- Fuudhuufii fuusisuun dhoorkaadha,

11- Bineensota adamsuu (allooluu) kan akka gadamsaa, shinbiraafii kkf

NAAMUSA MAKKA SEENU FI AK-KAATAA XAWAAFAA
(آداب دخول مكة والطواف)

Namni tokko eega hajjii hidhatee gama Makkaa deemutu isarraa barbaadama. san booda zikrii masjidada kaamu seenaniin haa godhu.

Yeroo masjidada salaatu'uu fii waan biratti goruu dhabe xawaafatti qajeelu'utu gaari'i. kanaafuu, hajarul'aswaditti qajeelati xawaafa dhufiinsaa xawaafa. sun hoggaa torba beytii Rabbii ka'baadhan naanna'uu. xawaafni dhufiinsaa yookaa hoggaa dura dhufan dalagan, tahiyaa yookaa salaamta

masjida haramaati.

Xawaafni dhufiinsaa kun namuma Makka seenu hundarraa barbaadama.

Namni xawaafu dura ka'ba'atti garagala. Hajarul'aswad mirga isatti dhiisetti dhaabbata. harka mirgaa isaa baasee hajaral aswadiif salaamta haa dhiyeessu. Yoo dandaye dhungatee yookin akeekun bismillaahi wallaahu akbar jedhee haa jalqabu, waan kana hanga yeroo torba maruu haa godhu.

Ruknul yamaani fi hajaral aswad jidduutti akkana jechuu

ربنا آتانا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقتنا عذاب النار

(Rabbanaa aatinaa fidduniyaa hasanatan wafil aakirati hasanatan waqinaa azaaba nnaar) haa jedhu.

Iddoo biraatitti ammo du'aa'ii yookin kadhaa fedhe haa godhu. Ergasii yoo danda'e maqaama Ibraahim duubatti sunnaa xawaafaa suuratul kaafiruuna fi raka'aa lammataa ammo suuratul Iklaasin qara'ee raka'aa lama Haa salaatu. Ergasii bishaan zamzam irraa baay'isee haa dhugu. Yoo danda'e ammas deebi'ee hajaral aswadiin haa dhungatu (salaammatu).

Ergasii gaara safaa gubbaa bayee waan rabbi jalqabeen jalqaba erga jedhee booda (kunis akkana jedhuun)

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ﴿١٥٨﴾ البقرة آية ١٥٨

(Inna Ssafaa wal marwata min sha'aa'irillah, faman hajjal beeyta awi'itamara falaa junaaha aleeyhi anyyaxawwafa bihimaa, waman taxawwa'a kheeyran fa'innAllaaha shaakirun aliim)

Aayata Qur'aanaa kana erga dubbisee booda Allaahu Akbar Laa ilaaha illallaah jechuun gara ka'abaa gara galee harka lamaan isaa olfuudhuun du'aa'ii haa godhu. Achumaan deemsa gara safarraa gara marwaa jalqabee, mallattoo bulee bira yoo gaye dafee dafee haa tarkaanfatu ykn haa kuskusu-kunis dhiiruma qofaafi. Ergasii Marwaa bira hanga ga'uu suutan deemee waan safatte dalage marwatititti haa deebi'u. Akkuma kanaan maraa yeroo torbaa haa geessu. Safaa irraa marwaan deemsa tokko yoo ta'u, marwaa irraa safaanis sa'ayii yookin deemsa tokko. Ergasii rifeensa ofii haa haadatu yookin haa gabaabsu, haadatuun filatamaa dha. Warra mutamatti'a hajjii qofa yoo ta'u. Sababiin isaas, kunnin boodarra waan hajjii godhuuf. Namni Qaarini fi Mufriid qofa godhu guyyaa lidaa hanga jamratal- Aqabaa darbatutti Ihraama irraa hin hiikatu. Dubartiin Xaawaafas ta'ee Sa'ayii ir-

raatti suksukuu malee waan biraatin akkuma dhiirati.

ARKAANA HAJJII (أركان الحج)

Arkaanni hajjiidhaa Afuri. Isaanis:

1. Ihraama Hidhatuu (الإحرام)
2. Arafa dhaabbatuu (الوقوف بعرفة)
3. Xawaafuul Ifaadaa (الطواف)
4. Sa'yii (السعي) godhuu, (deemsa jidduu safaa fi marwaa) Arkaana Hajjii keessaa namni tokkicha dhiise hajjiin isaa jalaa bada.

WAAJIBAATA (DIRQAMOOTA) HAJJII (واجبات الحج)

1. Bakka ihraama isaa irraa hidhatturraa hidhatuu jechuun iddoo mi-qaataa.
2. Hanga aduun seentutti dhaabata iddoo arafaatitti itti fufuu.
3. Muzdalifa hanga subhiin salaamatutti buluu.
4. halkan sadiin ayyaamu ttashriiq jedhamtu Minaan buluu.
5. boolloo jamratul aqabaa

dhagaa torbaan darbachuu.

6. Rifeensa mataa haaduu yookin gabaabsuu, haadun filatamaa dha.

7. Xawaafa dhaammanna'aa godhuu. Kunis dalagaa hajjii erga xumuree booda. Dirqamoota yoo dhiise qalmaan bakka buusuu qaba.

Walumaagalatti, Dalagaan guyyaal-ee hajjii yoo gabaabsine, akka armaan gadii kanatti gaggeefama:

Guyyaa 8 ffaa

Namni hajjii dhufe of qopheessa: qaama dhiqata, ihraama isaa hidhata labbeyka allaahumma labbeeyka... jechuu heddommeesa. Wantoota umraa ykn hajji irratti hojjachuu qabu hunda ni dalaga. Jechuunis xawaafa fi sa'ayii safaa fi marwaa faa.

Ergasii gara mina deema, salaata zuhrii, asrii, maghriba, ishaa, ii fii salaata subiidhaa achumatti sagada hamma guyyaa 9 ffaa aduun baatuu, mina tura. Salaata zuhrii asrii ishaa'ii gabaabsuudhaan raka'aa lama lama sagada, salata hundaayyuu yaroodhaan sagada.

Guyyaa 9 ffaa

Ganama yaroo aduun baate ,gara arafaa deemanii, salaata zuhrii fii salaata asrii gabaabsanii, raka'aa

lama lamaan yaroo salaanni zuhriddhaa sagadamu sagadan. yaroo aduun dhiitu gara muzdalifaa deemanii salaata maghribaa raka'aa sadii sagadanii, salaata ishaa'itiis walumatti gabaabsanii raka'aa lama sagadan, achuma muzdalifaa bulan. Salaata subiidhaa achitti sagadan. Ergasii Rabbi kadhaa guddisan. odoo aduun hin baane gara minaa deeman.

Guyyaa 10 ffaa

'Jamratul aqabaa' dhaquudhan dhagaa torba xixiqqaa, Allaahu akbar jechuudhaan darbatan. Eegasii kan hadyii ykn wareega qabu hadyi isaa ni qala eegasii rifeensa haaddata ykn gabaabsa; garuu refeensa haaduutu caala. Eegasii makkaa bu'ee ,xawaaful ifadaa kan hajjii godha. Yo mutamati'a ta'e safaa fii marwaa gidduu gulufa. Eegasii gama minaa dibi'ee, halkan 11 ffaa minaa bula.

Guyyaa 11 ffaa

Boolla sadeenuu dhagaa darbata jechuudha, kunis salaata zuhrii booda goda 1 ffaa fii kan 2 ffaa booda dhaabbatee' du'aa'ii godhata [ni eeb-

bifata jechuudha] halkan 12 ffaa minaa bula.

Guyyaa 12 ffaa

Boolla sadeennitti dhagaa darbata. zuhrii booda taya. Yoo jarjare, gara irraa dhufetti deebi'uu barbaade odoo aduun hin dhiine minaa irraa deemuu qaba. Garuu yoo aduun minatti dhiiteef , buluu qaba. halkan 13 ffaa minaa bula.

Guyyaa 13 ffaa

Boolla sadeenuu ni darbata haaluma kanaan hujii minaa xumuratee, deemuu danda'a. maayyiirratti yaroo gama madiinaa ykn biyya galuu fedhu, waa hunda qopheefatee, xawaaful wadaa'a [xawaafa dhaammanna] Ka'abaa yeroo torba naannayee: dafee makkaa bahuu qaba. Ni tura taanaan deebi'ee xawaaful wadaa'a godhuu

qaba haluma kanaan waa'ee hajjii fii umaraa goolabe [xumure] jechuudha.

ARKAANA UMRAA (أركان العمرة)

1. Ihraama Hidhatuu sun umratti seenaa niyyatuu { yaaduu }
2. Ka'abaa (Baytii) yeroo torba xawaafuu { naannawuu } akasumasa Safaa fi marwa jidduu hoggaa torba deddeebi'uu .

Dirqamni Umraa :ammo rifeensa mataa haadachuu yookin gabaabsu dha.

Rabbiin du'aa'ii keenya nurraa haa qeebalu, warra qulqullummaan Rabbi kadhatu, nuhaa godhu. Aamiin!

باللغة الإثيوبية (أورومو)

HAJJII FI UMRAA (ERGAA GABAABAA)

kan hiike: Daa'iyaa/ Abdulmenan Menza
Gulaalan: Daa'iyaa Abduljaliil Sheikh Ali Al Arusi

ترجمة : الداعية / عبد المنان منزا
راجع الترجمة الداعية / عبد الجليل شيخ علي العروسي

الحساب العام لدى مصرف الراجحي
SA 21 8000 0251 6080 1007 5881
حساب الوقف لدى مصرف الراجحي
SA13 8000 0251 6080 1017 7778
الحساب العام لدى بنك البلاد
SA13 1500 0999 1142 5508 0005
الحساب العام لدى بنك ساميا
SA98 4000 0000 0099 0724 3310

مكتب الدعوة والإرشاد بالمعذر وأم الحمام
هاتف: 4884496 جوال: 0544455643
فاكس: 4827489 ص.ب 31021 الرياض 11497

7 مليارات نسمة هم سكان العالم اليوم (هل كنت سبباً في إسلام أحدهم؟)

موقع المكتب على خرائط Google